

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ КОРІВ СУМСЬКОГО ВНУТРІШНЬОПОРОДНОГО ТИПУ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

І. О. Рубцов, к.с.-г.н., доцент, Сумський національний аграрний університет

На підставі проведених досліджень виявлені особливості формування молочної продуктивності корів сумського внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи. Встановлено, що тривалість віку тварини, першого отелення, сезону отелення, тривалості сухостійного та сервіс-періодів суттєво впливають на її формування.

З віком просліджується незначна тенденція зменшення міжотельного періоду на 33,1 день, але загальний показник не може задовольнити вимог по відтворенню поголів'я. Вік першого плідного осіменіння у господарстві становить в середньому 21,6 місяців, і як наслідок – перше отелення в середньому у 959 днів.

Ключові слова: сумський тип української чорно-рябої молочної породи, сервіс-період, сухостійний період, жива маса, молочна продуктивність.

Постанова проблеми у загальному вигляді. Ефективність ведення галузі молочного скотарства у нових соціально-економічних умовах України ґрунтується на розведенні конкурентоспроможних спеціалізованих молочних порід і типів, до яких відноситься одна із найпоширеніших в країні та у Сумському регіоні – українська чорно-ряба молочна. У її структурі виведено новий сумський внутрішньопородний тип, перспектива розвитку якого залежить від створення сприятливих умов для нарощування генетичного потенціалу продуктивності та його реалізації при забезпеченні відповідних умов паратипових чинників [3, 4, 9, 10].

У сучасних умовах інтенсифікації галузі молочного скотарства головна увага приділяється ознакам молочної продуктивності, рівень яких значним чином залежить від генотипових та паратипових факторів [2, 6, 11, 13, 14]. Серед останніх важливу роль відіграє відтворювальна здатність корів. Порушення ознак відтворної здатності корів, особливо у високопродуктивних стадах, є однією із основних проблем, які виникають у процесі виробництва молока, негативно впливаючи на рентабельності галузі. Через низький рівень успадкованості показників відтворення, вони відповідно вищою мірою залежать від паратипових чинників [8, 12]. Одна із основних ознак відтворення – це вік першого отелення, що залежить, у першу чергу, від осіменіння ремонтних телиць у відповідному віці, який, з іншого боку, визначається інтенсивністю їхнього вирощування [1, 5].

Проте найважливішим показником відтворення корів, від якого істотним чином залежить рівень молочної продуктивності корів, є тривалість сервіс-періоду, яка обумовлена, головним чином, паратиповими факторами. Біологічно виправданим та економічно вигідним вважається тривалість сервіс-періоду до 80 днів, що дозволяє щорічно отримувати від корови теля.

Вивчення особливостей формування молочної продуктивності корів у залежності від показників відтворної здатності мають як наукове,

так і практичне значення в аспекті подальшого удосконалення сумського внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи, що й стало метою наших експериментальних досліджень.

Матеріал та методи досліджень. Науково-господарські дослідження проводились у період з 2008 по 2015 роки у стаді племрепродуктора ТОВ АФ „Лан” Сумського району. Об'єктом досліджень були тварини сумського внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи. Матеріалом для проведення досліджень були дані первинного зоотехнічного та племінного обліку. Молочну продуктивність вивчали в динаміці лактацій за стандартизованої тривалості 305 днів. Ознаки відтворювальної здатності визначалися у корів-первісток. Статистичний та кореляційний аналізи визначалися за методиками М. О Плохінського [7].

Результати досліджень. Племрепродуктор ТОВ АФ „Лан” є базовим господарством з розведення сумського внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи. За рейтингом молочної продуктивності дане господарство у 2015 році зайняло 7 місце в області та друге у Сумському районі з показником надою 7527 кг молока на корову.

Результати наших досліджень показують, що у дослідних корів виявлена суттєва різниця за показниками молочної продуктивності в розрізі лактацій (табл.1). Найбільша продуктивність спостерігалась у віці II та III лактацій і становила 5634 та 5522 кг відповідно. Найнижчий показник продуктивності зафіксовано у віці VII лактації і становив в середньому 4595 кг при невірогідній різниці з попередньою лактацією. За іншими показниками продуктивності становила в межах 5423 – 5634 кг, але вірогідна перевага просліджується тільки над першою лактацією – 153 кг ($P > 0,95$). За вмістом жиру в молоці також просліджуються суттєві коливання, від 3,78 % у VI лактації до 3,88% у III лактації ($P > 0,95 - 0,99$) по відношенню до I, II, IV та VI. За показниками молочного жиру перевага також за тваринами у віці II та III лактації і стано-

вить – 1,6 - 37,8 кг

Найбільша кількість корів мали вік першого отелення на рівні 951-1050 днів, що становить 34,0 % від загальної кількості (табл. 2). Тварини,

які мали вік першого отелення менше 850 днів у стадібуло 14,6 %, а більшеніж 1050 – 26,4 %. Такі терміни підтверджують на певні недоліки в умовах вирощування молодняка.

Таблиця 1

Мінливість продуктивності корів ТОВ АФ „Лан” у динаміці лактацій, M±m

№ лактації	Показники			
	n	надій за 305 днів, кг	вміст жиру в молоці, %	кількість молочного жиру, кг
I	512	5481±40,1	3,80±0,01	208,3±1,59
II	430	5634±52,3	3,81±0,01	214,7±1,97
III	340	5522±63,8	3,88±0,01	214,3±2,36
IV	210	5423±99,4	3,83±0,02	207,7±3,56
V	126	5536±123,5	3,85±0,02	213,1±4,92
VI	75	4936±162,8	3,78±0,02	186,6±6,5
VII	10	4595±320,1	3,85±0,03	176,9±12,3
Найвища	220	5696±56,2	3,90±0,01	222,1±3,25

Таблиця 2

Вплив паратипових факторів на показники молочної продуктивності корів-первісток ТОВ АФ „Лан”, M±m

Показники	n	Надій за 305 днів, кг	Вміст жиру в молоці, %	Кількість молочного жиру, кг	Жива маса, кг
Вік I отелення, днів					
850 і менше	76	5007±145,3	3,8±0,02	190±4,2	520±20,3
851-950	144	5614±106,4	3,9±0,01	219±3,6	560±15,1
951-1050	161	5538±93,4	3,86±0,01	213±3,9	547±18,3
1051 і більше	139	4704±156,2	3,8±0,01	78±5,1	585±14,2
Сезон отелення					
Зима	110	5290±125,3	3,8±0,02	201±8,3	540±10,2
Весна	154	5676±86,1	3,82±0,01	216±9,6	542±12,3
Літо	103	5760±95,2	3,78±0,02	218±7,9	526±15,1
Осінь	153	5180±89,2	3,83±0,01	198±6,3	535±14,2
Сухостійний період, днів, II лактація					
41 і менше	59	5279±186,2	3,8±0,02	200,1±10,1	535±16,1
41-60	210	6156±86,1	3,77±0,01	232,1±4,5	550±8,5
61-80	167	6239±75,2	3,82±0,01	166±5,1	560±7,9
Сервіс-період, днів					
50 і менше	49	5282,2±127,3	3,83±0,02	202,3±5,03	555,5±12,1
51-80	63	5435,7±139,7	3,84±0,02	208,1±5,38	536,1±8,3
81-120	162	5374,4±106,6	3,80±0,01	204,2±4,11	543,9±6,0
121-і більше	81	5251,6±173,5	3,81±0,02	200,0±6,96	545,6±8,9

Корови з найменшим віком першого отелення (менше 850 днів) мали недостатньо високі показники надою, при середньому вмісту жиру в молоці, але за живою масою поступалися тваринам з більш тривалим віком першого отелення. Слід відзначити, що вірогідну перевагу за всіма показниками мимали тварини, які отелились в межах 851-950 днів, тобто ті тварини, які були запліднені в 19 – 21 місяців. Найгірші показники просліджуються у тих тварин, які отелились у віці 1050 днів і більше тобто були запліднені у 28-28 місяців.

Більшість тварин мали перше отелення весною. Їх кількість становила 31,9 %. На відміну від зимового отелення – 19,4 %, літнього – 17,4 % та осіннього 31,3 %. Але за молочною продуктивністю є несуттєва різниця. Так найбільший надій мали первістки, які розтелилися літом. Перевага складає 80-270 кг. За вмістом жиру суттєвої різниці між тваринами не виявлено. Тварини, які розтелилися в зимку та літом також переважали

інших за живою масою на 5-20 кг.

Перед другою лактацією більшість тварин мали оптимальні терміни тривалості сухостійного періоду. Так в межах від 40 до 80 днів знаходилось 83,3 % корів. Менш 40 днів спостерігався у 11,3 більш 81 дня у корів у стаді не було. Більші надої також просліджувались у корів з тривалістю сухостійного періоду в межах 60-80 днів. Вони значно переважали тварин з інших груп на 83-960 кг з великою вірогідністю (P<0,001). Але в той же час вміст жиру в молоці цих тварин за лактацію мав незначні варіювання.

На терміни осіменіння корів після отелення впливає багато факторів, з яких найважливішими є біологічні, технологічні та економічні. І навіть сьогодні серед вчених і практиків немає єдиної думки щодо вирішення цього питання. Одні вважають, що найкращих результатів досягають при сервіс-періоді 45 - 60 днів, інші — 31 - 70 днів. Проте всі доводять, що заплідненість корів при сервіс-періоді, що менший 30 днів, як правило,

низька (25 - 30 %), а подовження його понад 90 днів економічно недоцільне, оскільки при цьому господарства недоотримають 15 - 27% телят, а середньодобові надой знижуються на 0,2 - 0,7 кг. Однією з причин великої кількості перегулів при короткому сервіс-періоді є не тільки затримка посліду та гінекологічні захворювання, а й загибель зародків на ранній стадії ембріогенезу внаслідок незадовільних умов годівлі та утримання.

З подовженням сервіс-періоду зростають тривалість лактації і міжотельного періоду. При цьому вони збільшуються швидшими темпами, ніж підвищується надій за лактацію. Саме цим можна пояснити, що при подовженні сервіс-періоду збільшується надій за всю лактацію, але надій за один день як лактації, так і міжотельного періоду знижується.

Кількість тварин, у яких він був менше 80 днів – 31,3 %. Велика кількість тварин має цей показник вищий ніж 121 дня – 23 %, що негативно впливає на вихід телят від 100 корів, який коли-

вається останні роки в межах 57-70 голів, що не в змозі в повному обсязі задовольняти потребу господарства у ремонтних телицях. Згідно з бонітування за останній рік, середня тривалість сервіс-періоду в господарстві становила 146 днів, що призводить до значного недоодрержання телят, молока, і економічних збитків.

З даних таблиці чітко видно, що збільшення сервіс-періоду прямо пропорційно впливає на продуктивність за всю лактацію у первісток, але що стосується надою за 305 днів, то підвищення спостерігається лише до того, коли сервіс-період становить в межах 51-80 днів – 8,9 % тварин.

Вік корів також впливає на живу масу (рис. 1). До п'ятої лактації просліджується повільне її зростання з 531 кг до 642 кг (20,9 %), тобто в середньому близько 27 кг за лактацію. Але маса у другу лактацію збільшилась на 55 кг – 10,3 %, у третю на 33 кг – 5,6 %, у четверту на 11 кг – 1,8 % і у п'яту на 12 кг – 1,9 % від попередньої.

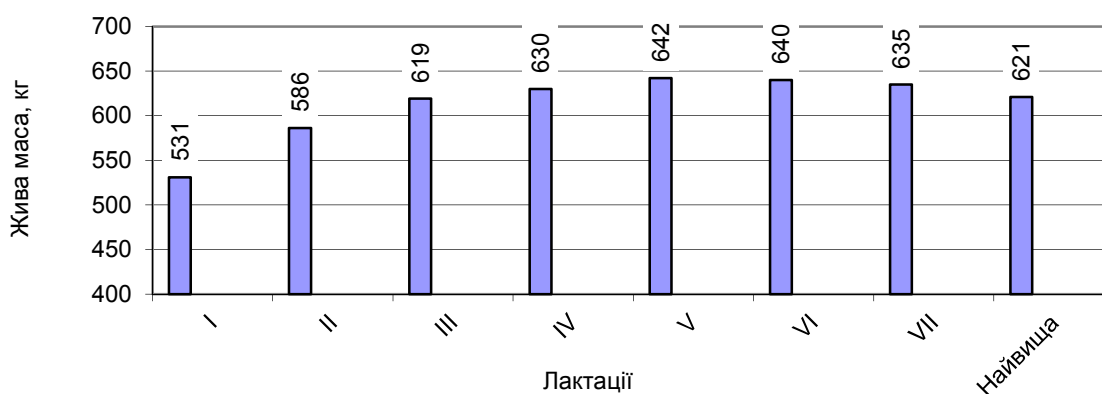

Рис. 1. Показники живої маси корів ТОВ АФ "Лан" в розрізі лактацій

Інші показники відтворювальної здатності, які більш детально характеризують стадо приведені у таблиці 3.

З даних таблиці 3 видно, що з віком просліджується незначна тенденція зменшення міжотельного періоду на 33,1 день, але загальний показник не може задовольнити вимог по відтворенню поголів'я.

Тварини у господарстві мають вік першого плідного осіменіння в середньому у 21,6 місяців, і

як наслідок – перше отелення в середньому у 959 днів. Якщо тривалість сухостійного періоду перевищує оптимальні показники не суттєво на 9,8 днів, то сервіс-період у господарстві подовжений практично у двічі, що негативно впливає на формування подальшої молочної продуктивності під час лактації. Як наслідок маємо подовжений міжотельний період в середньому на 15-20 %, який не залежав від віку лактації.

Таблиця 3

Показники відтворювальної здатності корів, $M \pm m$

Показники	n	Тривалість, днів
Сухостійний період	356	69,8±0,93
Сервіс-період	356	146,0±4,1
Період тільності	338	280,9±0,25
Міжотельний період I-II	307	425,5±4,12
Міжотельний період II-III	185	423,6±4,36
Міжотельний період III-IV	142	422,4±6,77
Вік при першому осіменінні, міс	107	21,6±0,23
Вік при першому отелення	273	959,1±6,49

Відмічено позитивний взаємозв'язок надою у корів-первісток з показниками росту та з основними промірами тіла.

Найбільший позитивний зв'язок спостерігається між живою масою у 18 місяців та надоєм за першу лактацію +0,353, надоєм та висотою в

холці +0,249, надоем та косою довжиною тулуба +0,233 та надоем і обхватом грудей +0,438 при високій вірогідності ($P < 0,001$). Таким чином, розвиток корів у якійсь мірі впливає на рівень молочної продуктивності. В цілому по стаду надійкорів-первісток більш у тих, які мають більші проміри тіла.

Важливий показник для проведення селекційної роботи – взаємозв'язки між надоем, вмістом жиру в молоці та живою масою. Так міжнадоем та вмістом жиру в молоці кореляційні взаємозв'язки відсутні, тобто показники наближуються до 0. У той же час, міжнадоем і живою масою просліджуються хоч і низькі, але позитивні взаємозв'язки. Відмічено, що з віком вони зменшуються. Так у первісток коефіцієнт кореляції склав +0,300, то до п'ятої лактації він зменшився до 0,113.

При розрахунку коефіцієнту повторюванос-

ті між живою масою за різні вікові періоди, ми дійшли висновку, що між цими показниками існують високі позитивні зв'язки. Так, між живою масою при народженні та у 6, 12 та 18 місяців коефіцієнт відповідно склав + 0,332, +0,433, +0,336 ($P < 0,001$). Найбільший коефіцієнт повторюваності просліджувався між масою у 12 та 18 місяців.

Висновок. За результатами досліджень встановлено, що корови сумського внутрішньопородного типу характеризуються достатньою, на оцінюваному етапі селекції, молочною продуктивністю. Доведено, що на її формування впливає вік першого отелення, сезон отелення, тривалість сервіс- та сухостійного періодів. Оптимальними для тварин виявилися: перше отелення – 851-950 днів; сезон отелення – літо; тривалість сухостійного періоду – 61-80 днів; тривалість сервіс періоду – 51 – 80 днів.

Список використаної літератури:

1. Братушка, Р. В. Влияние возраста первого отела на эффективность хозяйственного использования коров украинской черно-пестрой молочной породы / Р. В. Братушка // Розведення і генетика тварин. – 2013. - № 47. – С. 119-125.
2. Генотипові та паратипові чинники впливу на ознаки молочної продуктивності корів молочних порід сумського регіону / Л. М. Хмельничий, А. М. Салогуб, С. М. Жмурко, Т. І Корнієнко [та ін.] // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Тваринництво». – 2011. – Вип. 7 (19). – С. 25-29.
3. Ладика, В. І. Організація та головні напрямки селекційно-племінної роботи в молочному скотарстві Сумського регіону / В. І. Ладика, Л. М. Хмельничий, А. М. Салогуб // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Тваринництво». – 2014. – Вип. 2/1(24). – С. 3-10.
4. Ладика, В. І. Перспектива селекційно-племінної роботи у молочному скотарстві Сумщини / В. І. Ладика, Л. М. Хмельничий, А. М. Салогуб, А. П. Шевченко // Міжвідомчий тематичний збірник наук. праць ІРГТ НААН. – К. - 2012. – Вип. 46. – С. 34-37.
5. Обливанцов, В. В. Вплив віку першого отелення на продуктивні та відтворні якості корів сумського внутріпородного типу української чорно-рябої молочної породи / В. В. Обливанцов // Вісник Сумського НАУ / Науковий журнал. Серія «Тваринництво». – Суми, 2015. – Випуск 6 (28). – С. 46-51.
6. Обливанцов, В. В. Ефективність розведення сумського внутріпородного типу української чорно-рябої молочної породи великої рогатої худоби / В. В. Обливанцов // Вісник Сумського НАУ / Науковий журнал. Серія «Тваринництво». – Суми, 2014. – Випуск 2/2 (25). – С. 58-63.
7. Плохинский, Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинский. – М.: Колос, 1968. – 256 с.
8. Сірацький, Й. З., Федорович Є.І. Тривалість сухостійного, сервіс – і міжотельного періодів та їх вплив на молочну продуктивність корів / Й. З. Сірацький, Є. І. Федорович // Вісник Сумського НАУ / Науковий журнал. Серія «Тваринництво». – Суми, 2005. – Випуск 9-10 (9-10). – С. 174-179.
9. Склярєнко, Ю. І. Консолідація сумського внутріпородного типу української чорно-рябої молочної породи за основними селекційними ознаками / Ю. І. Склярєнко // Вісник Сумського НАУ / Науковий журнал. Серія «Тваринництво». – Суми, 2007. – Випуск 9 (13). – С. 83-85.
10. Склярєнко, Ю. І. Подальші перспективи селекції сумського внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи / Ю. І. Склярєнко, Р. В. Братушка // Розведення і генетика тварин: міжвідомчий тематичний науковий збірник. – К. – 2012. – Вип. 46. – С. 109-112.
11. Хмельничий, Л. М. Молочна продуктивність корів сумського типу української чорно-рябої молочної породи та чинники впливу на її розвиток / Л. М. Хмельничий, А. П. Шевченко, А. М. Салогуб // Вісник Сумського НАУ / Наук. журнал. Серія «Тваринництво» – Суми. – 2009. – Вип. 10 (16). – С. 146-151.
12. Хмельничий, Л. М. Продуктивність корів української червоно-рябої молочної породи в залежності від показників відтворної здатності / Л. М. Хмельничий, В. П. Лобода // Розведення і генетика тварин. Міжвідомчий тематичний збірник наук. праць. – К.: Аграрна наука. – 2014. – Вип. 48. – С. 143-150.
13. Хмельничий, Л. М. Формування молочної продуктивності корів залежно від впливу паратипових факторів // Л.М. Хмельничий, С. І. Гнатюк // Вісник Сумського НАУ / Наук. журнал. Серія «Тваринництво» – Суми. – 2010. – Вип. 7 (17). – С. 32-35.

14. Хмельничий, Л.М. Оцінка корів сумського внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи різних генотипів та походження за ознаками молочної продуктивності / Л. М. Хмельничий, А. О. Шкурат // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Тваринництво». – 2013. – Вип. 1 (22). – С. 13-17.

References:

1. Bratushka, R. V. 2013. Vliyaniye vozrasta pervogo otela na effektivnost' khozyaystvennogo ispol'zovaniya korov ukrainskoy cherno-pestroy molochnoy porody – Effect of age at first calving on the efficiency of economic use of cows Ukrainian Black-and-White Dairy breed. *Rozvedennya i henetyka tvaryn – Animal breeding and genetics*. 47:119–125 (in Russian).
2. Khmel'nychyy L. M., A. M. Salohub, S. M. Zhmurko, and T. I Korniyenko. 2011. Henotypovi ta paratypovi chynnyky vplyvu na oznaky molochnoyi produktyvnosti koriv molochnykh porid sums'koho rehionu – Genotypical and paratypical factors influencing the characteristics of milk productivity of cows Dairy breeds of Sumy region. *Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Seriya «Tvarynnytstvo» – Bulletin of Sumy National Agrarian University, series of «Animal Husbandry»*. 7(19):25–29 (in Ukrainian).
3. Ladyka, V. I., L. M. Khmel'nychyy, and A. M. Salohub. 2014. Orhanizatsiya ta holovni napryamky selektsiyno-pleminnoyi roboty v molochnomu skotarstvi Sums'koho rehionu – Organization and main directions of selection-breeding work of Dairy farming in Sumy region. *Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Seriya «Tvarynnytstvo» – Bulletin of Sumy National Agrarian University, series of «Animal Husbandry»*. 2/1(24):3–10 (in Ukrainian).
4. Ladyka, V. I., L. M. Khmel'nychyy, A. M. Salohub, and A. P. Shevchenko 2012. Perspektyva selektsiyno-pleminnoyi roboty u molochnomu skotarstvi Sumshchyny – Perspective of selection-breeding work in Dairy cattle of Sumy region. *Mizhvidomchyy tematychnyy zbirnyk nauk. prats' IRHT NAAN. K. – Interdepartmental thematic collection of proceedings IBGA NAAS. K.* 46:34–37 (in Ukrainian).
5. Oblyvantsov V. V. 2015. Vplyv viku pershoho otelennya na produktyvni ta vidtvorni yakosti koriv sums'koho vnutriporodnoho typu ukrayinskoyi chorno-ryaboyi molochnoyi porody - The influence of age at first calving productive and reproductive qualities of cows Sumy Ukrainian interbreed type of Black-and-White Dairy cattle – Bulletin of Sumy NAU. Science magazine. The series "Animal" – Sumy, 6 (28):46–51 (in Ukrainian).
6. Oblyvantsov V. V. 2014. Efektyvnist rozvedennya sums'koho vnutriporodnoho typu ukrayinskoyi chorno-ryaboyi molochnoyi porody velykoyi rohatoyi hudoby – The efficiency of breeding Sumy Ukrainian interbreed type of Black-and-White Dairy cattle breeds – *Bulletin of Sumy NAU. Science magazine. The series "Animal" – Sumy*, 2/2 (25):58–63. (in Ukrainian)
7. Plohynskyy N. A. 1968. Rukovodstvo po byometryi dlya zootehnykov – Manual to Biometrics for zootechny. *Moscow : Kolos*, 256 (in Russian).
8. Siratskyy Y. I., Fedorovich E. I. 2005. Trivalist suhostiynogo, servis - i mizhotelnogo periodiv ta ih vplyv na molochnu produktyvnost koriv – Duration dead, service - and between departments periods and their effect on milk production of cows – *Bulletin of Sumy NAU. Science magazine. The series "Animal" – Sumy*, 9–10 (9–10):174–179 (in Ukrainian).
9. Sklyarenko Y. I. 2007. Konsolidatsiya sums'koho vnutriporodnoho typu ukrayinskoyi chorno-ryaboyi molochnoyi porody za osnovnimi selektsiynimi oznakami – Consolidation Sumy Ukrainian interbreed type of Black-and-White Dairy cattle for the main selection signs – *Bulletin of Sumy NAU. Science magazine. The series "Animal" – Sumy*, 9 (13):83–85 (in Ukrainian).
10. Sklyarenko, Yu. I., and R. V. Bratushka. 2012. Podal'shi perspektyvy selektsiyi sums'koho vnutriporodnoho typu ukrayinskoyi chorno-ryaboyi molochnoyi porody – Future prospects of breeding Sumy interbreed type of the Ukrainian Black-and-White Dairy breed. *Rozvedennya i henetyka tvaryn. Mizhvidomchyy tematychnyy naukovyy zbirnyk. K. – Animal breeding and genetics. Interdepartmental thematic collection of proceedings. K.* – 46:109–112 (in Ukrainian).
11. Khmel'nychyy, L. M., A. P. Shevchenko, and A. M. Salohub. 2009. Molochna produktyvnost koriv sums'koho typu ukrayinskoyi chorno-ryaboyi molochnoyi porody ta chynnyky vplyvu na yiyi rozvytok – Milk yield of cows in Sumy type of the Ukrainian Black-and-White Dairy cattle and the factors influencing its development. *Visnyk Sums'koho NAU. Nauk. zhurnal. Seriya "Tvarynnytstvo", Sumy – Bulletin of Sumy NAU. Science journal, series of "Animal Husbandry", Sumy*. 10 (16):146–151 (in Ukrainian).
12. Khmel'nychyy, L. M., and V. P. Loboda. 2014. Produktyvnost koriv ukrayinskoyi chervono-ryaboyi molochnoyi porody v zalezhnosti vid pokaznykiv vidtvornoyi zdatnosti – Productivity of cows of Ukrainian Red-and-White Dairy breed depending on the indicators of reproductive ability. *Rozvedennya i henetyka tvaryn. Mizhvidomchyy tematychnyy zbirnyk nauk. prats'. K.: Ahrarna nauka – Animal breeding and genetics. Interdepartmental thematic collection of proceedings. Kyiv, Agrarian science*. 48:143–150 (in Ukrainian).
13. Khmel'nychyy, L. M., and S. I. Hnatyuk. 2010. Formuvannya molochnoyi produktyvnosti koriv zalezhno vid vplyvu paratypovykh faktoriv – Formation of milk productivity of cows depending on the influence of paratypical factors. *Visnyk Sums'koho NAU. Nauk. zhurnal. Seriya "Tvarynnytstvo", Sumy – Bulletin*

of Sumy NAU. Science journal, series of "Animal Husbandry", Sumy. 7 (17):32–35 (in Ukrainian).

14. Khmel'nychy, L. M, and A. O. Shkurat. 2013. Otsinka koriv sums'koho vnutrishn'opородного typu ukrayins'koyi chorno-ryaboyi molochnoyi porody riznykh henotypiv ta pokhodzhennya za oznakamy molochnoyi produktyvnosti – Assessment of cows Sumy interbreed type of Ukrainian Black-and-White Dairy cattle of different genotypes and origins for traits of milk production. Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Seriya «Tvarynyystvo» – Bulletin of Sumy National Agrarian University, series of «Animal Husbandry». 1 (22):13–17 (in Ukrainian).

Рубцов, И. А. ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ МОЛОЧНОЙ ПРОДУКТИВНОСТИ КОРОВ СУМСКОГО ВНУТРИПОРОДНОГО ТИПА УКРАИНСКОЙ ЧЁРНО-ПЁСТРОЙ МОЛОЧНОЙ ПОРОДЫ

На основании проведенных исследований выявлены особенности формирования молочной продуктивности коров сумского внутренне породного типа украинской черно-рябой молочной породы. Установлено, что возраст животного, первого отела, сезон отела, продолжительность сухостойного и сервис-периодов существенно влияют на её формирование. С возрастом прослеживается незначительная тенденция уменьшения межотельного периода на 33,1 день, но общий показатель не может удовлетворить требований по воспроизводству поголовья. Возраст первого плодотворного осеменения в хозяйстве был в среднем 21,6 месяцев, и как следствие - первый отел в среднем в 959 дней.

Ключевые слова: сумской тип украинской черно-пестрой молочной породы, сервис-период, сухостойный период, живая масса, молочная продуктивность.

Rubtsov, I A. FEATURES OF FORMATION MILK PRODUCTION SUMY INTERBREED TYPE OF UKRAINIAN BLACK AND WHITE DAIRY CATTLE.

Based on studies revealed features of formation of milk production animals Sumy internally Ukrainian rock type black and white dairy cattle. Established that factors such as the age of the animal, first calving, calving season, length of service and dry periods significantly affecting it. With age traced a slight tendency to reduce between calving period to 33.1 days, but the overall figure can not meet the requirements for the reproduction of livestock. Animals on the farm with the age of the first insemination at 21.6 months, and as a consequence - first calving on average in 959 days.

Key words. Sumy type Ukrainian black and white dairy breed service period, dry period, live weight, milk production.

Дата надходження до редакції: 15.09.2016 р.

Рецензенти: доктор біологічних наук, професор Ю. В. Бондаренко
доктор с.-г. наук, доцент А. М. Салогуб

УДК 636.22/28.081.14

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА КОРІВ-ПЕРВІСТОК БУРОЇ ХУДОБИ РІЗНОГО ПОХОДЖЕННЯ ЗА ЕКСТЕР'ЄРНИМ ТИПОМ

А. М. Салогуб, доктор с.-г. наук, доцент;

М. Б. Шпетний, проректор з ННВПР та АГД, ст. викладач кафедри ТВПТ.
Сумський національний аграрний університет

Наведені результати оцінки корів-первісток бурих порід – української бурої молочної, лебединської та швейцької, за використання методики лінійної класифікації. Встановлено достовірний рівень міжпородної мінливості за розвитком лінійних ознак екстер'єру. Кращими за оцінкою екстер'єрного типу виявилися корови швейцької породи. Встановлено існування додатного кореляційного зв'язку між показниками оцінки екстер'єрного типу та величиною надою за першу лактацію.

Ключові слова:бура худоба, лінійна оцінка, екстер'єр, тип, кореляція.

Актуальність проблеми. На сучасному етапі розвитку молочного скотарства, особливо у зв'язку з поширеним впровадженням інтенсивних технологій, значення оцінки корів за екстер'єрним типом істотно зростає через підвищення вимог до розвитку статей будови тіла, які корелюють з ознаками, від яких залежить тривалість продуктивного використання і показники довічної продуктивності [3, 6, 9, 11, 20, 21, 22, 24, 26, 27], технологічні якості вимені [15, 23, 25, 29] та кінцівок

[16, 19].

В селекції молочної худоби України досить тривалий час (ще із 90-х років минулого століття) впроваджується лінійний метод оцінки екстер'єру, який дозволяє ефективно вести добір та підбір конституціонально міцних тварин, із таким розвитком технологічних ознак, які відповідають сучасним вимогам інтенсивної технології виробництва молока [14, 17, 18, 21, 24].

Лінійна класифікація – це найсучасніший